

Kielitaidon tarvetutkimus

Seuraavat kommentit liittyvät Kaius Sulosen ja Riitta Lampolan muistioihin ja niiden pohjana on myös neuvottelu Jaakko Ahon ja Pertti Kettusen kanssa.

Molemmat muistiot tuovat esille tarvetutkimuksen keskeisiä kysymyksiä ja ongelmia. Keskeinen ongelma onkin tarkoituksenmukaisen lähestymistavan valinta ja kartoituksen rajaaminen. Koko kielitaidon tarpeen kartoitus on liian suuri pala kerralla haukattavaksi. Itse asiassa meillä tarvittaisiin tällaiseen makrotasoon - kielisuunnitteluun - erikoistuvaa tutkijaa, joka voisi sopivin välein - esim. viisivuotisivälein - suorittaa tarvekartoituksia eri aloilta.

Jotta asiasta saataisiin tutkimus, eikä pelkkä kartoitus, koska esim. Suomen akatemia (koulutusjaosto) ei anna rahaa pelkälle kartoitukselle, siihen tulisi mielellään liittää tutkimuksellisia osia. Tämä ei millään tavalla tee asiasta vaikeasti sovellettavaa tai hyödyllistä kyseenalaista - päinvastoin, vain riittävän van- kalla teoreettisella pohjalla hankitut tulokset kestävät kriittisen arvioinnin. Tällaisia "tutkimuksellisia" lähtökohtia ovat mm. seuraavat kysymykset:

(1) Mistä "tarve", ja tässä tapauksessa kielitaidon tarve syntyy, aiheutuu? Tämä voi tuntua itsestään selvältä, mutta itsestään selvydethän tunnetusti ovat kaikkea muuta kuin sellaisia!

(2) Mitä kielitaito oikein on? Tai paremminkin mistä vieraalla kielellä tapahtuva viestintätaito koostuu? Mikä osuus on itse kielen hallinnalla ja mikä esimerkiksi erilaisella kulttuuritietoudella?

(3) Millä tavalla (metodologialla) kielitaidon tai vieraskielisen viestintätaidon tarve saadaan luotettavasti ja samalla taloudellisesti selvitettyä?

(4) Millä tavalla saadaan luotettavasti ja taloudellisesti selvitettyä kielitaidon (vieraskielisen viestintätaidon) nykyinen taso?

On ehkä muitakin teoreettisia ongelmia mutta noista neljästä jo saa aikaan paljon mielenkiintoista ja hyödyllistä pohdintaa. Sitten on vaativa tehtävä tuottaa konkreettiset "mittavälineet" teoreettisen pohdiskelun pohjalta ja hankkia vastauksia kysymyksiin.

Sulosen paperin pohjalta voi esittää jatkokysymyksiä, jotka voi tiivistää esim. seuraavalla tavalla: (a) KUKA (b) TARVITSEE/ON TARVINNUT (c) MINKÄKINTASOISTA VIESTINTÄTAITOA (d) MINKÄKINLAISIIN TARKOITUKSIIN. Mikä on (e) TAIDON NYKYTILANNE (f) NYKYISEEN/-TULEVAAN TARPEESEEN verrattuna, (g) MITEN nykytilanne on saatu aikaan ja (h) miten TEHOKKAASTI (panos-tuotos-suhde)? Tämän ns. kartoituslausemenetelmän ("mapping sentence") avulla voidaan kartoittaa tutkimuksen keskeiset tekijät (muuttujat), jotka voidaan tämentää jatkossa.

Avainkäsitteitä ovat siis: kielitaidon tarve, tarpeen omaava, tarvittavan taidon taso, tarvittavan taidon laatu, tarpeen ajankohta, omattavan taidon taso, omattavan taidon laatu, taidon hankkimistapa, taidon hankkimistehokkuus.

Muita kysymyksiä voisi olla julkisen koululaitoksen (peruskoulu, keskiaste, korkea aste) osuus kielitaidon luomisessa suhteessa kaikkeen muuhun koulutustarjontaan. Mikä voisi olla tarkoituksenmukainen työnjako eri osapuolten kesken maamme kielitaitotarpeen tyydyttämisessä? Miten kielitaito kehittyy tai missä määrin se kuihtuu koulun jälkeen? Kuinka paljon on jouduttu hankkimaan kielitaitoa koulun jälkeen ja miten se on hankittu? Itse asiassa Kieliohjelmakomitean mietinnöstä löytyy aika paljon ainesta tällaisten asioiden pohdintaan. Vai lienenkö väärä henkilö tätä arvioimaan, kun itse kohtalaisen paljon osallistuin näitä asioita käsittelevien muistioiden kirjoittamiseen?

Lopuksi Sulosen kysymys 10: Ketkä suorittavat tutkimuksen? Se voitaisiin ainakin osittain suorittaa myös KTL:ssä. Olin aluksi vähän empiväinen, koska ongelmana on aina mistä saa hyvän tutkijan tai tutkijoita. Meillä on kuitenkin jopa sopiva henkilö talossa, joka on kouliintunut tutkijaksi ja jolla lähiaikoina saattaa ilmetä tarvetta löytää uusia rahoituslähteitä.